

Føroya Sosial-Demokratur

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 20

Lýsingarprísir fyrir min: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Týsdagin 10. apríl 1951

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

25. Arg.



Dan. Johan Strøm

Sunnunáttina andaðist Daniel Johann Strøm í Trongsivági á sjúkráhusinum á Tvøroyri.

Hann varð 72 ára gamal.

Daniel Johan hjá Óla við Mylná var ein av bestu oddamonnum, ið arbeiðaraflokkurin taldi innan fyrri lið sitt.

Trúfesti, rættisinni, hildin fram og uppi av idealismunar sterku og vökru streingjum, eyðkendu hansara fótaspor.

Frá ungum árum var hansara andadráttur fyrri frigering av arbeiðarastattinum. Og her var hann sterkur, men aldri bondskur og ógrundaður ella villstur av mis-skiltum ágrýtni. Hansara stóða var altíð skilagóð og sterk. Um hann ikki var tað, sum menn kalla fyrri framlopin og ovæsin, var hann tó ongatíð hálvur. Hann var heilur, har ið hann stóð — og óræddur viðgekk hann stóðu sína.

Av sonum kann tað sigast um Daniel Johann, at hann var ein hollur álitismaður, sum ikki sveik ella minst tvískinningur var í.

Uttan avslátt ella hálvgumstøður bar hann hitt socialistiska merki høgt millum manna. Og tá ið hann var ein høgt mentaður maður, sum ikki bara hevði lisið nógv, men sum hevði givið sær stundir at hugsa, var hann ein av bestu stóðuleggjarum hjá javnaðarflokkinum.

Tað er eyðsæð, at ein so framúrskarandi arbeiðari og fiskimaður kom at hava nógv álitisstørv fyrri flokk sín, fyrri bygdamenn sínar eins og allastaðni har, ið hann kom at hava starv.

Ikki meiri enn fingið prestahond á hövdið fór hann til sjós. Fiskaði ein part av ævi síni. Lærði seg til skipara. Fórði skip nýkur ár. Var í nógv ár sum flekjari við enskum trolarum og varð kønur í enskum máli. Nýkur ár fórði hann hettlendskar hvalabátar um summarið og var í Suðurhavinum til hvalaveiði um veturin. Tá ið Egyptar á sinni vildu hava kønan man at standa fyrri fiskiroyndum í Egyptalandi, varð tað hann, sum menn litu hetta álitisstarv í hendi. Her sum allastaðni royndist hann sum rættur skilamaður og fekk lovorð fyrri starv sítt.

Faðir hansara var av hegnigastu monnum. Men hann og brøðurnir Th. M. og J. O. Strøm góvu honum einki eftir í hegni. Og hóast

Daniel Jóhans Strøms hövuðsstarv fall á sjónum, livdi hannsini seinastu ár sum húsasmíður og skips-timbrari. Arbeiddi eina tíð á sleipistøðini í Trongsivági, men annars mest saman við brøðurinum Th. Mikal. Undir krígunum var hann í Íslandi og arbeiddi har sum timburmaður. Konan var við honum, men varð sjúk, so hann noyddist heimaftur skjótari enn kanska atlað. Hon kom seg ongatíð og livdi ikki leingi aftaná heimkomuna.

Av starvsfelagum sínum varð hann valdur í sóknarstýrið, har hann sat eina tíð. Sum sjórættarlímur sat hann leingi og til deyðasín. Han var ein limurin í »Fiskerikommisjonen«. Sum límur í yvirbúnaðarstevnuni var hann ein góður talsmaður fyrri traðarmannin. Men tað kundi aldri sigast um hann, at hann ikki sýndi bóndum góðan vilja og skilti trípulleikar teirra við.

Daniel Jóhann var trúgvur øllum, sum var føroyskt. Betri vin enn hann hevur føroyski dansurin aldri átt. Hann plagdi at siga, at tá ið hann var ungur og kom nærindis har, ið dansur var, og hoyrði

kvæðadunið, var tað honum sum lagið og »rytman« av duninum fekk blóðið at renna í honum, og hann kundi ikki lata vera at økja ferðina niðan í dansihöllina og leggja uppi. Hann var av bestu kvøðarum — og tað var altíð bestu kempikvæðini, hann skipaði.

Nú treður hann ikki dans meir her á foldum. Men hansara rúdd var ikki einans vökur á dansigólvinum, men rein og aðal í øllum tí, hann fekkst við. Hon er nú tagnað, og verk hansara lokið, og tað er væl lokið og allan heiður og tókk vert.

Vit takka honum hjartaliga fyrri trútt og langt starv, fyrri trúskap og vinskapi og vilja goyma minnið um hann sum ein av okkara bestu, ið sett hava ferðastavin frá sær og farin innar í tær høgu hallirnar.

Frið lýsi eg yvir minni lít, vinur mín, og takki tær hjartaliga fyrri samstríð og samarbeiði, men eina serliga tókk fyrri ta seinastu löuna vit hittust. Tá gav mær tá meiri, enn tú vart vitandi um.

Trongsivági, tann 8. apríl 1951.

P. M. Dam.

Grønlandstorskurin

»14. september« tekur harðliga til orða ímóti grein okkara um Grønlandsmálið í seinasta blað, men ilt verður at koma uttanum teir veruleikar, vit har sögdu frá.

Aldri hevur heppnari bragd verið gjørt Føroyingum til frama í Grønlandsmálinum skrivaðu vit og hvør einasti Føroyingur við okkum vil ásanna, at hetta er rætt. Heitari talsmann enn P. M. Dam fyrri Grønlandsmálinum hava vit ikki átt, og vit víta, at hann spardi seg ikki fyrri at fáa loyst henda spurningin, so vit fingið javnbjóðis bú-, virkis og veiðirætt við Danir og Grønendingar. Henda rætt hava vit fingið, men hvat vildi verið hent um Føroyingar hövdu fylgt loysingarmonnum? Hvussa vildi tá verið vordíð við hesum rættindum?

Tá vildu Føroyingar verið úti-stongdir í Grønlandi, eins og Norðmenn, Íslendingar og aðrir, men Dams heppna bragd gjörði at stongsilin var brotin, og tað er honum at takka at vit eru komin so langt áleiðis í Grønland-málinum, sum vit eru.

Eldhugaður, sum altíð, bardist hann fyrri málinum, meðan Th. Petersen sat heima. Hvát vildi hent um Th. Petersen hevði verið okkara einasta umboð á Dana-tingi.

Tá kundi lógin, og gjaldstreytirnar verið gjøgnumfórdar, uttan at vit fingið nakað at siga. Tað var tí eitt heppi bragd av Dam, at fáa stjórnina at ganga við til, at lógin ikki kom í gildi fyrr enn samráðingar vóru farnar frap við føroysku fiskivinnufelögin.

Hesar samráðingarnar eru loknar, og vit hava fingið rættindi og treytir at víta, í mun til tað, ið vunníð er og vinnast kann, kann ein ikki siga at treytirnar eru grovar.

Tá ið nú bæði Danir og Grønendingar, ið eiga landið, skulu gjalda pening av veiðu síni í serligan grunn, kunnu vit ikki rokna við, at vit skulu fáa stórri rættindi og betri virkistreytir enn teir.

Tað kann aldri verða okkum at gagni, at vit steingja okkum inni á einum øki, og í øllum førum vilja javnaðarmenn altíð vera við

at bróta niður landamörk, ið forða fyrri at vit kunnu vinna fullan og heilan bú- og vinnurætt har möguleikar eru til tess.

Heimakrákan

Ein fólkaflokksmaður spurdi skemtandi:

Hvørjir tóku Grønland? og svaraði:

Leivur heppni, Hans Egede og Dam, men Th. P. spældi heimakráka.

14. september spyr

14. september spyr, hvør ið sigur tað, at vit ikki fáa rættindi inni á fjórðunum í Grønlandi, um loysing verður.

Tað sigur Haag-dómurin, ið gav Dönum rættin móti Noregsmonnum.

Tað sigur skilnaður in millum Ísland og Danmark, tí nú eiga Íslendingar ikki meiri rætt í Grønlandi enn Portugisar, Spaniarmenn, Norðmenn og aðrir fremmandamenn.

Skilir 14. Sept. ikki hetta ella vil hann dylja tað fyrri Føroya fiskimonnum, hevur hann ongan rætt at tala í grønlandsmálinum.

Loysing lýðir, at vit ikki fáa smittin meiri rætt í Grønlandi enn allir aðrir, sum megu veiða uttan fyrri trýmilamarkið haruppi.

Hetta dylst ikki, góðu 14. menn.

DAM OG GRØNLAND

Dagblaðið veit sær einki at júka í grønlandsmálinum móti Dam, uttan at han skal hava svikið Føroyingar við ikki við nevaðuk at hava fingið teimum rættin at veiða á fjórðunum haruppi uttan minstu avgift.

Men vit hoyrdu ein fiskimann siga, at tað er merkiligt, at Føroyingar skulu sleppa biligari inn á fjörðirnar í Grønlandi enn danskir fiskimenn.

Hevur Dam gjørt hetta merkiliga, skuldi tað verið vordíð sum væl borið at.

Men Th. P. var fólkatingsmaður, tá ið grønlandsmálið var til viðgerðar. Hvát gjörði hann?

Sat heima hendur í hupp og bað eftir, at arbeiddi Dams skuldi misseydnast.

Nú ekur hann á knønum niðri í ministerinum, sum hann spældi firtin við, tá ið á stóð í grønlandsmálinum.